

ZAKALI

Yá pò kú láε bee guu

Wa fĩ o Zakali láεá wεdɔa Luazi láε, asa a òlɔwēε lá Lua gbéε ìɔ wεdɔ Luapizi. Lápi kpaalea læ plaε: A séia (lεε 1-8) de wépfungu pò ānabi Zakali è ānabi Age gɔɔ ũ. Wépfungu pò yáɔ lé òlɔwēε ké Lua kpé kεkε dɔa ní Yelusaleŭ kεkε káleaɔ aɔ de yá gbia ũ gēa gɔɔ dafu guu. Lua ní dɔaana Zolobabeli ní sa'onkia Yesuao sè gɔɔ bee a gbéεne. Gɔɔ lé gé àlε su, Isailiɔ wεdɔa Luazi lé káfi, an wé dɔ gɔɔ zɔɔ pò Lua a mó ní a gawio, iɔ de tɔlε ní pò pò kúwàɔ pii kía ũ. Bee a kpaau ní gbéε pò Lua sè a zíkεna ũ mɔaɔ.

Lápi læε plaade (9-14) guu mèkpà yázinda mèn plapiɔwa. A Lua gbéε pò lé mó dúnia kía ũ taa òwēε. Aɔ de nòseniede ũ mé ziblenε lɔ. Aɔ de sādāna ũ, iɔ de zina pò wa de ũ lɔ. Yesu baonakpanaɔ yápiɔ sè wa òlɔwēε ké Yesu yáε, atēsa aà gaa yá (Mat 21.4-5, 26.31, Maa 14.27, Zāa 19.37).

Dii oa Yudaɔne aa εa suwa

¹ Daliusi* kpalablea wè plaade guu, a mɔ swaaɔde zí, Dii yá'ò ānabi Zakali,† Belekia né, Ido tɔūnaε, à mè: ² Ma pɔ pà á deziɔzi. ³ A yáí tò ma Dii Zígɔde ma mè, o gbéεne aa sua, mí sumá. Má Dii Zígɔde máme má ò. ⁴ Asu àɔ de lá á deziɔwao. Anabi káauɔ kpàwakèné aa mè, ma Dii Zígɔde ma mè aa mikē ní yāvāikεaɔwae, aai bɔ ní zé vāiu. Ǿ

* **1:1** Eza 4.24 † **1:1** Eza 5.1

aai swáseio, aai laaido ma yáwao. Ma Dii Zígõde máme má ò. ⁵ Too! A deziõ ku máe? Anabipio sõ aaiõ ku gõõpii yà? ⁶ Ma yá pò má ò ma zòblena ānabipionne aa ðile á deziõne, i ní leo lé? O aa nõselile aa mē ma Dii Zígõde má kènέ ní yākeaõ ní ní dàaõwa, lá ma zedõwae.

Sõdeõ kua gbélio zānguo

⁷ Daliusi kpalablea wē plaade guu, a mo kuedode pò wì me Seba gõõ baasõ mēndosaide zí, Dii yá'ò mapi ānabi Zakali, Belekia né, Ido tōūnae. ⁸ Ma wépungu'è gwá, õ ma gõee è di sõsõõba kpe, a zea gbélio zānguo guzuleu. Sõsõõbaõ ní sõzõatēõ ní sõkaapuaõ ze aà kpe.† ⁹⁻¹⁰ Ma mē: Baa, gbépio dea ni? O gõee pò kú gbélio zānguo, àle yá'omanõpi òmē: Má òõne lá aa de. Gbépiá gbé pò Dii ní gbáe bebei dúniaõne. ¹¹ O aa yá'ò Dii Malaika pò zea gbélio zānguopie aa mē: Wa bebe dúniau, wá è dúnia kú kílíkili yákelesai píie. ¹² O Dii Malaika mē: Dii Zígõde, n fē Yelusaleũ ní Yudaõ bùsu wéle kíniõzi a wē bàasõkwín la. Nyõõ kú ní ní wēnagwasaio e bõe ni? ¹³ O Dii wē Malaika pò lé yá'omanõpiwa ní nõseníniyā maao. ¹⁴ O Malaika pò lé yá'omanõ òmēe mà yáe bee kpáwake, à mē: Dii Zígõde mē Yelusaleũ ní Siõnaõ yá a kũ gbãa, ¹⁵ a pò pà maamaa bui pò kálea dõdõõzi. A pò paa Isailiõzi yāa yõõe, õ buipálepio ðadaamá kãfi. ¹⁶ Ayāmeto Dii mē á ea su Yelusaleũ wēnagwaawa. Wa ba yõ Yelusaleũwa, wi a kpé dõ we. Dii Zígõde mé ò.

† **1:8** Zia 6.2-8

17 Malaikapi m̀è mà ɛa yáɛ bee kpàwakɛ ɔ: Dii Zígõde m̀è nama ɔ ku a wéleɔ guue. Dii a Siɔna wɛnagwa, i ɛa Yelusaleũ se ɔ.

2

Kóba m̀en siiɔ n̄ sia gbɛɔn siiɔ

1 Ké ma wezù ma gugwà, ma kóba è siiɔ. 2 Ma malaika ṕ lé yá'omanɔ là: Beeɔ dea ni? A wèa à m̀è: Beeɔ de kóba ṕ Isailiɔ n̄ Yelusaleũdeɔ n̄ Yudaɔ ṕi fãaaɔ ũɛ. 3 Ǿ Dii sia gbɛɔn siiɔ òɔmɛɛ. 4 Ǿ ma à là: Bó gbɛ́piɔ lé ḿ keii? A wèa à m̀è: Kóbapiɔ mé Yudaɔ fãaa, ɔ an gbɛɛ i f̄ɔ a mi sè musuo. Siapiɔ m̀ò víadadai bui kóbapiɔziɛ, aai n̄ gbɛgbɛ, asa buipio n̄ kóba gèle Yudaɔzi, aa n̄ fãaaɛ.

Gbɛ́ ṕ pɔyɔba k̄ua

5 Ké ma wezù ma gugwà, ma ḡɔɛ è, a pɔyɔba k̄ua. 6 Ma à là: Nle gé má ni? A wèa à m̀è: Mále gé Yelusaleũ ȳi mà a yàasa n̄ a gbàao d̄ɛ. 7 Ké malaika ṕ lé yá'omanɔpi lé tá, ɔ malaika p̄ale m̀ò dàaaɛ 8 a òè: Bàale ge o èwaasopie, Yelusaleũ ɔ kálea bíisai a gbɛnazina n̄ a p̄tuoo dasike yáí. A m̀è ɔ: 9 Dii m̀è áme ɔ de a bíi tede ṕ liai ũ, íɔ ku a guu a gawi ũ. 10 Dii èa m̀è: A ḿ! A ḿ! A bàale à ɔle gugbántoo oi bùsuu, asa ma á fãaa d̄unia gola siiɔ guue. Ma Dii máme má ò. 11 A Siɔnadeɔ, à ḿ! A gbɛ́ ṕ á kú Babeliɔ, à piliwà!

12 Dii Zígõde m̀è a ma z̄í mà a tɔɔ bui ṕ lèlɛwáɔ yá musue, asa gbɛ́ ṕ ɔz̄òwá ɔz̄ò api a webewaɛ. 13 A ɔseñzi, an zɔɔ i lélemá, íɔ d̄ó ké Dii Zígõde mé ma z̄í.

14 Dii m̀̀: A Siɔnadeɔ, à gulake ní pɔnao, asa máme mále m̀̀, mí bekpa á guu. 15 Gɔɔ bee buio naa dasi, aai gɔ ma gbéɔ ũ. Má bekpa á guu, íɔ dɔ ké Dii Zígɔde mé ma ziwá. 16 Dii a Yudaɔ se a gbéɔ ũ a búsuu, i ɛa Yelusaleũ se ɔ. 17 Baade ke kílikili Dii aɛ, à f̀̀le a kúkíi p̀̀ a kua adoau, àle m̀̀.

3

Pɔkasa gbia daa sa'onkiaɛ

1 ɔ Dii sa'onkia Yesua* òlomɛɛ, a zɛa Dii Malaika aɛ, mé Setãu zɛa aà ɔplaai yãɔawà yáí.† 2 ɔ Dii Malaika ò Setãuɛ: A kɔ le ní Diio, Setãu.‡ A kɔ le ní Dii p̀̀ Yelusaleũ s̀̀o fá! Gbéɛ beea yàamioɔna p̀̀ wa ga b̀̀ té guuɛ. 3 Ké Yesua zɛa malaikapi aɛ, a pɔkasa ámakɛa daa. 4 ɔ malaikapi yã'ò gbé p̀̀ sí a aɛɔne à m̀̀: A aà pɔkasa ámakeapio ɔ. ɔ a ò Yesuaɛ: Gwa! Ma n duuna k̀̀ma. Má pɔkasa gbia danɛɛ sa. 5 ɔ à m̀̀ wà tulu gbãsisai diè. ɔ aa kpàè aa ɛa pɔkasa dàè, gɔɔ p̀̀ Dii Malaika zɛa we.

6 ɔ Dii malaikapi lɛdà Yesuawa à m̀̀: 7 Dii Zígɔde m̀̀, tó ní be a zéu, mé ní yá p̀̀ á d̀̀leɔ k̀̀a, á a kpé nane n zĩ, níɔ de a begwana ũ, í n gba zé òyɔ ku gbé p̀̀ síaɛ beɔ guu. 8 Sa'onkia Yesua, ma! Mpi ní n sa'on dee p̀̀ kále n aɛɔ, áme á yá p̀̀ lé m̀̀ taaɔ ũ. Mále m̀̀ ní ma zòblena Vlãpaao.§ 9 A gbɛ p̀̀ má d̀̀le Yesua aɛ gwa. Gbè m̀̀ndopi wé soplɛɛ, mé má lákɛwà, mí gbãɔ búsupiɛ gɔɔ do kóũ. Ma Dii Zígɔde máme má ò. 10 Gɔɔ bee á baade a a gbédee sísi aà z̀̀le nana a v̀̀eli ge kaadɔɛnli gbáu.* Ma Dii Zígɔde máme má

* 3:1 ɛza 5.2 † 3:1 Zia 12.10 ‡ 3:2 Yud 9 § 3:8 Zel 23.5,

33.15, Zkl 6.12 * 3:10 Mis 4.4

ò.

4

Vua dau ní kuli mèn pla

¹ Ké malaika pò lé yá'omanò èa sù, à ma vu lá wí ní vu iuwa. ² Ǿ à ma la à mè: Bó ní è wei? Má wèwà ma mè: Ma vua t̄ēt̄ē dau è, a filia v̄i sopla, mé a n̄sikak̄i ku a musu. Filia mèn soplapio, baade ní a n̄isi zéó. ³ Kuli mèn pla ku a sae,* ado n̄sikak̄i Ǿplaa oi, ado zee oi. ⁴ Ǿ ma malaika pò lé yá'omanò là: Baa, beeò dea ni? ⁵ A wèa à mè: N d̄ó lá p̄pio deoa? Ma mè: Aawo, Baa! ⁶ Ǿ a òm̄e, yá pò Dii lé o Zolobabelien ke: Dii Ziḡode m̄e, i ke ní gb̄ao ge ní ikoo no, sema a Nis̄ina. ⁷ Gb̄es̄is̄i z̄o, b̄ón n̄ ūi? Nȳo ḡo Zolobabelie gudaaīa ūe. Tó à b̄ò ní kp̄e mid̄egbeo, wa báaa k̄aaa.

⁸ Ǿ Dii yá'òm̄e à mè: ⁹ Zolobabeli Ǿ mé kp̄epi ē kp̄ale, mé aà Ǿ mé a a mid̄e, ío d̄ó ké Dii Ziḡode mé ma ziwá. ¹⁰ Gb̄e su saka yá ȳona keḡo. Tó wà ḡisusugwabò è Zolobabeli Ǿz̄i, an pò a ke na.

Filia mèn soplapio de Dii w̄etea d̄uniāi ūe.† ¹¹ Ǿ ma malaikapi là: Kuli mèn pla pò kú dau Ǿplai ní zeeio dea ni?‡ ¹² Ǿ ma ea aà là lo ma mè: Kù liḡon pla pò kú n̄isi zé mèn pla pò wa p̄i ní vuaos sae, àle n̄isi pisi filiaowa dea ni? ¹³ A wèa à mè: N d̄ó lá p̄pio deoa? Ǿ má òè: Aawo, Baa! ¹⁴ Ǿ à mè: Gb̄e on pla pò wà ní díle aa z̄ike d̄unia búu Diīe on we.

5

Taala pò lé vua

* **4:3** Zia 11.4 † **4:10** Zia 5.6 ‡ **4:11** Zia 11.4

¹ Ma εα wezù ma gugwà ɓ, ñ ma taala è, àle vua. ² Malaika ma la à mè: Bó ní èi? Ɔ má wèwà ma mè: Taala má è, àle vua. A gbàa kà gàsísuu bao, a yàasa kwi. ³ Ɔ a òmεε: Láaipo Lua lé zǐ n bùsuwan we píi. Yá pò kēa a kpe dowa mè, Lua a kpáio ya ní ɓɔleu píi. A kpe do sō, Lua a gbé pò ǐ εeto ní a tóo ya píi. ⁴ Dii Zigōde mè á lápi kpásā, lápi i gē kpái kpéu ní gbé pò ǐ εeto ní a tóo kpéu. Aɔ ku we, i kpépi wíwi, a zao ní a gǐo píi.

Nɔε pò kú gbi guu

⁵ Malaika pò lé yā'omanɔ mɔ òmεε: Wése n pò pò lé ɓoma gwa. ⁶ Ma aà là: Bó ni? Ɔ à mè: Gbí poyōɓɔε. Ɔ à èa òmεε: N bùsudeɔ tàaen we. ⁷ Ɔ má è wà gbípi né pò de ɓɔma ũ wè, nɔε mé zōleu. ⁸ Ɔ malaikapi mè: Luayādasain we. Ɔ à ɔtòɔlewà gbíu we, à a né pò de ɓɔma ũpi tàε.

⁹ Ké ma wezù ma gugwà, ma nɔε gbēɔn plaɔ è, aa gāsia vǐ lán wàalianawa. Aale gāsia lé, aa vua lé mó, ñ aa gbípi sè lé vuaò, aa musu yáio, aa zǐle yáio. ¹⁰ Ɔ ma malaika pò lé yā'omanɔ là: Aale tá ní gbípio má ni? ¹¹ A wèa à mè: Aale gé kpedɔiè Babiloni bùsuue. Tó aa làa, aa aà dau we a dilekǐi ũε.

6

Zikasōgo mèn síiō

¹ Ma εα wezù ma gugwà ɓ, ñ ma zikasōgo è mèn síiō, aale ɓo gbèsísí mèn plaɔ zānguɔ. Gbèsísipicá mɔgotεε. ² Gó séia dɔa sōsɔɔbaɔne. A plaade dɔa sósinaɔne. ³ A àaōde dɔa sōkaɔne. A síiōde dɔa sōdānaɔne. Sǒ gbāaɔne píi.* ⁴ Ɔ ma malaika pò lé

* 6:3 Zia 6.1-8

yā'omanɔ̀ là: Baa, beɔ̀ dɛa ni? ⁵ A wèa à mè: Śgo mèn síiɔ̀piɔ́á íana mèn síiɔ̀ pɔ́ aaɔ̀ zɛa dúnia búu Dii aɛɔ̀nɛ.† Aa b̀̀lɛ lé gé. ⁶ Śsinaɔ̀ gó lé gé gugbāntoo oi búsuu. Śkaaɔ̀ gó té ní kpɛ. Śdānaɔ̀ gó lé gé gɛɔ̀midɔ̀kíi oi búsuu. ⁷ Ké ś gbāpiɔ̀ b̀̀lɛ, an mɛ lé kɛ fèfɛ ní sia dúniauo. Ǿ malaika mè: A gɛ si dúniau. Ǿ aa síu. ⁸ Ǿ à lɛzù a òmɛɛ à mè: Ś pɔ́ lé gé gugbāntoo oiɔ̀ tò ma pɔ̀ wèè búsupiwa.

Kía f̀̀akpaa Yesuae

⁹ Dii yā'òmɛɛ à mè: ¹⁰ Gba si Elɛdai ní Tobiao ní Yedaia pɔ́ aa b̀̀ Babeli aa s̀̀wɔ̀wa, ní gɛð gɔɔ̀ doũ źí g̀̀ɔ̀ Zefania né Yosia bɛ. ¹¹ Anusu ní vua pɔ́ aa gbadàòpi sɛ ǹ̀ kíaɛua kɛð, ní kpá sa'onkia Yesua, Yozada née. ¹² Oè Dii Zígɔ̀de mè: Gõɛ pɔ́ wí mɛ Vlāpaan‡ wɛ. A vlāpa a kúkíi, i ma kpé dɔ̀. ¹³ Ǿmɛ a kpɛdɔ̀mɛɛ, i ɛa z̀̀lɛ a báawa wɛ, iɔ̀ kpalable ní gawio. A z̀̀lɛ a báawa kía ũ sa'ona ũ. Lɛdama pɔ́ ì mɔ́ ní aafiao a bɔ̀ apii guu. ¹⁴ Wa kíaɛɛuapi kpa Elɛdai ní Tobiao ní Yedaiao ní Zefania né Yosiaowa, i g̀̀ yápi d̀̀ngubɔ̀ ũ ma kpéu. ¹⁵ Gb́é pɔ́ kú z̀̀ɔ̀ mɔ̀ ma kpé dɔ̀, iɔ̀ d̀̀ ḱé Dii Zígɔ̀de mé ma źiwá. Tó a Dii á Lua yā'onɛ mà maamaa, yápi a kɛ.

7

Lɛyɛa ní ǹ̀sɛmɛndoo

¹ Kí Daliusi kpalablea wè s̀̀iɔ̀de guu, a mɔ̀ kɛ̀okwide Kisele gɔɔ̀ s̀̀iɔ̀de źí, ma Zakali, Dii yā'òmɛɛ. ² Gɔɔ̀ bee Betɛlideo Salezɛɛ ní Lɛgɛmɛlekio ní ní gb́éɔ̀ źí yágbɛai Diiwa. ³ Aa Dii Zígɔ̀de kpé sa'onao

† 6:5 Zia 7.1 ‡ 6:12 Zkl 3.8

là aa m̀è: Wà lɛyɛ ní ɔ̀ɔbo m̀o sɔode guu, lá wi kɛ wē ní wēowa yá? ⁴ Ǿ Dii Zigõde yá'òmɛɛ à m̀è: ⁵ Sa'onao ní bùsu gbépiio la ñ m̀ɛ: Ké aa lɛyè ní ɔ̀ɔbo m̀o sɔode ní m̀o sopladeo guu a wè bàaɔkwin la, máme aa yèmɛɛa? ⁶ Ké a pòblè a imi, ázia yáí a pópi blèio lé? ⁷ Yá pó Dii dà ãnabi káauɔne aa a kpàwakèn we, gɔɔ pó Yelusaleũ ní a zɛwiao kálea dɔɔɔa ní namao, mé wa ku Nɛgɛvɛ ní gusalala pó kú a saeo.

⁸ Ma Zakali, Dii yá èa dèdɛa à m̀è: ⁹ Ma Dii Zigõde ma m̀è: Aɔ yázɛdeke ní síanao. Aɔ gbēke ví ní k̄o ní k̄o wēnagwaa. ¹⁰ Asu gbãamɔ gyaa taasideo ní tone pó gwana vío ní b̀òmɔɔ ní wēnadeɔne. Asu k̄o yãmaake ní v̄aio. ¹¹ A deziɔ gĩ yápi mai, aa b̀è ma kpe aa ɔ̀tá ní swáɛ. ¹² An swá gbãakù lán gbewa, aai swáɛ ma ikoyáio ge yá pó má dà ãnabi káauɔne aa ò ní ma Nisina gbãao. Ǿ ma Dii Zigõde ma pɔ pàrízi maamaa. ¹³ Ma Dii Zigõde ma m̀è, ké ma lezùnízi, aai swáɛio. A yáí tò, ké aa lezùmazi, mi swáɛi s̄o. ¹⁴ Ǿ ma ní séɛ lán zàawa, ma ní fáaa bui pó aa ní d̄soɔ guu. An bùsu ḡè bezia ũ ní kpe, wa f̄o p̄aao. Màa aa tò p̄oɛã bùsu ḡè bezia ũ.

8

Dii legbēa Yelusaleũ yá musu

¹ Dii Zigõde yá'òmɛɛ à m̀è: ² Ma Dii Zigõde ma m̀è, Sìona yá ma kũ gbãa maamaaɛ, àɛ ma nòse tékũ pásipási. ³ Ma Dii ma m̀è, má ɛa su Sìona, mí z̄ɔɛ Yelusaleũ. Wa o Yelusaleũe wéɛ síande, wi o ma Dii Zigõde gbèsisíɛ Lua gbèsisí. ⁴ Ma Dii Zigõde ma m̀è, maeziɔ ní nɔezio ɛa kále Yelusaleũ ḡaaɛɔ, baade ní a

lípanao kūa, ké aa wē kè yáí. ⁵ Negōenao ní nenōenao wélepi gāaao pa lae, aaiō kōō'o a zeaō guu. ⁶ Ma Dii Zigōde ma mē, yápi a bō gbé kōnaō sae gōō bee, kási a bō ma saeo. Ma Dii Zigōde máme má ò. ⁷ Ma Dii Zigōde ma mē, máme má a gbéō bō gukpe būsuo ní be'ae būsuo guu, ⁸ mí suhno aao ku Yelusaleū, aai gō ma gbéō ū, míō de ní Lua ū a zéwa síana.

⁹ Ma Dii Zigōde ma mē, á gbé pō ále yáe bee ma ānabiō léu za gōō pō wà ma kpé ē kpāle e gbāō, à gāsíwa bōbō kpépi zíwa. ¹⁰ E gōopi gè kàò, gbēnazinaō ní pōtuōō lé ài'e zí yá musuo. Gbé pō lé gé ní gbé pō lé suo aafia vío an wéleō yáí, asa má tò wà íbelesè ní kōō kōtēē. ¹¹ Ama má yāke gbé kōnapioñe tia lán yāawao. Ma Dii Zigōde máme má ò. ¹² Luabe a lou gbae, pōwena iō aafia, vēliō i ne'i, tōole i bleke. Má pōpio kpa gbé kōnapioñwa gba ū. ¹³ A Yudaō ní Isailiō, lá a gō gbékabō ū buipāleōñe, màa má á suaba, mí tó wà báaadakōō ní á tōo. Asu to vía á kūo. A gāsíwa wee.

¹⁴ Ma Dii Zigōde ma mē, lá ma zèò mà músikpaázi gōō pō á deziō ma pō fēmēē, ò mi á wēnagwao, ¹⁵ màa ma zèò lō má maake Yelusaleūdeōñe ní Yudaō píi gōō beeōzī. Ma Dii Zigōde máme má ò. Asu to vía á kūo. ¹⁶ Yá pō áli ken ke: A baade lí síana'o a gbédeē. * Ali yágōgō a zéwa nana á yákpalekekēkiō. ¹⁷ A gbēe suli vāikpaai ní a gbédeēo. Eetoa ní ma tōo suli kááguo, asa má za yápiōu píie. Ma Dii Zigōde máme má ò.

¹⁸ Dii Zigōde yá èa dèdèa à mē: ¹⁹ Ma Dii Zigōde ma mē, lé pō iō ye mō síiōde guu ní mō sōodeo ní mō

* **8:16** Efe 4.25

sopladeo ní mɔ kwideo, a gɔ́ á Yudaɔne dikpe maa pɔ́ á pɔnakɛu ní yaalɔ ũ. Ayãmeto à wɛɛɛ àò kú ní sɔanao yãkelesai. ²⁰ Ma Dii Zígɔde ma mɛ̀, buio ní wé́ɛdeɔ aao mɔ dasi e tia. ²¹ Wa ge okɔ́e wé́ɛ ní wé́ɛo wà mɛ: Wà ge Dii kíi wɛɛɛ, wí Dii Zígɔdepi aeya. Mapi má gé sɔe. ²² Buiɔ ní bùsu gbãa gbéɔ mɔ ma kíi wɛɛɛ dasi Yelusaleũ la, aai ma aeya. ²³ Ma Dii Zígɔde ma mɛ̀, gɔɔ bee gbɛɔn kwi pɔ́ bò bui ní buio guuɔ Yuda mɛ̀ndo kú a ula léwa, aai oè aa mɛ: Wá gennoe, asa wá mà Lua kúánɔ.

9

Yá zɔ́ɛa Isailiɔ ibɛɛɔwa

¹ Dii a yãda Adalaka bùsula,
i to yá zɔ́ɛ Damasiwa,*
asa Sili mɛɛwiapiá aà pɔ́e,
i ke Isaili buio ní tɛe no.

² Yápi a zɔ́ɛ Amatawa lɔe
ní Tiio ní Sidɔo,†
baa ké aa de ãnɔnao ũ maamaa.

³ Tiideɔ bíi gbãa bo lía ní wé́ɛi,
aa ánuusu kãaañzi lán ũfãawa,
aa vua nɔnɔaañzi lán zé guu pèɛawa.

⁴ Gwa! Dii a ní pɔ́ɔ símá,
i zé pɔ́ aa ví ísiaa midɛ.
Té mé a kú ní wé́ɛpiwa.

⁵ Asekelonideɔ e, vía i ní kú.
Gazadeɔ lualua maamaa
ní Ekelonideɔ lɔ, asa tãmaa a ní née.
Gazadeɔ kua ní kíawa,
Asekeloni a gɔ́ bezia ũ.

* **9:1** Isa 17.1-3 † **9:2** Isa 23.1-18, Yoɛ 4.4-8

⁶ Buipāleᵛ z̄s̄le Asedoda,
Dii i Filitēᵛ‡ wala midε.

⁷ I nᵛᵛ kòlokpasai bᵛ ṛ l̄ézi,
i tē bᵛ ṛ l̄éu.

An gb̄́ pᵛ ḡᵛᵛ wá Lua pᵛ ũε,
aa ḡᵛ lán Yudaᵛ buiewa,
Ekelonideᵛ ḡᵛ aà gb̄́ᵛ ũ lá Yebusiᵛ kèwa.

⁸ Dii i a bùsu ṛ a gb̄́ᵛ d̄́sa
z̄iḡᵛ pᵛ lé mᵛ léleimáᵛ yái.
Gb̄́amᵛneᵛdeᵛ gb̄́ablemáᵛ loᵛ,
asa aᵛ wéteṛzi saε.

Siona Kia mᵛa

⁹ A Sionadeᵛ, à pᵛnake maamaa,
á Yelusaleũdeᵛ, à kúkuake.

A gwa, á kía lé mᵛwá,
ì yāke a zéwa mé z̄iblenaε.
Aà nᵛse niε mé a di zàaṛina kpe,
a di zàaṛin né bᵛbᵛ kpe. §

¹⁰ A z̄ikasᵛᵛgoᵛ bᵛle Eflaiũ bùsuu,
a to z̄ikasᵛᵛ ku Yelusaleũ loᵛ,
wi z̄ikasaᵛ é'ε.

A aafia kp̄awake bui píie,
i kible za ísiale la ṛ a léleo,
za Uflatai e dúnia léwa.*

¹¹ A gb̄́ pᵛ á de z̄izᵛᵛ ũ sᵛ,
má á bᵛle è isaipiu
ma bàakuaánᵛ au† yái.

¹² A z̄izᵛᵛ pᵛ á d̄́ᵛ á bᵛᵛ,
à su á wéle bíideu,

‡ 9:6 Isa 14.29 § 9:9 Mat 21.5, Zaa 12.15 * 9:10 Sou 72.8

† 9:11 Bᵛa 24.8

baa gbã máε oé,
 má εα asea kpáwá λεε pla.

13 Yudaο μέ ma sá ũ, má sápi ká,
 Εflaiũ buiο μέ ma ka ũ, má dau,
 mí Siοnadepiο gbaε Γελεkiοwa.
 Aa gōμεε lán negōna fēndawa.

14 Za musu Dii a bο a gbépiοwa,
 aà ka a gē fioo lán loupileawa.
 Dii Lua a kàaερε,
 i mo γεοmidokli oi zà'iana guu.

15 Dii Zigōde a olia a gbézi,
 aa ní ibεεο taitai,
 aai õzõ ní gōkeboowa.
 Aa ní bó'í mi,
 aai pala lán vεeminawa.

Aa ke zíuziu
 lán ta pó wí au éλεò sa'okiiwawa.

16 Dii an Lua a ní suaba gοο bee
 a kpàsa sãο ũ,
 aaiο teke aà bùsuu
 lán kíafua gbè bεεεdeowa.

17 Aaο maa μέ an keφena a ke zài.
 Εwaasoο lekpeο γóγο pówena yái,
 wéndiaο wēwē, ké vεε di yái.

10

Dii oliaa Yudaοzi

1 A lou gbea Diiwa káabuana,
 asa Dii μέ ì to lou keke,
 ì to lou kwéné,
 ì to buapó ke baadeε.

2 Táaο ì yāyaaa'o,

màsokenaᵛ ì yá egena e.
 Wépungu'enaᵛ yáá mᵛafilie,
 an gbéᵛ nᵛseninianeá pãe.
 A yáí tò gbéᵛ liaaa lán sãᵛwa,
 an kúsu kwea ké aa dāna vᵛio yáí.*

³ Ma Dii ma mē,
 ma pᵛ paa an dānaᵛzi,
 má ìada blesanapiᵛwa.
 Ma Dii Zigᵛde má ᵛlia Yudaᵛzi ma kpàsa pᵛᵛ ᵛ,
 má ní ke zíkassᵛ gawide ᵛ.

⁴ Gbé pᵛ de lán ēdaalegbewa† a bᵛ ní guu,
 gbé pᵛ de lán kálo‡ ge zíkassawa a bᵛ we,
 kpalablenᵛ bᵛ we píie.

⁵ Aaᵛ de negᵛᵛnaᵛ ᵛe,
 aa ᵛzᵛ ní ibeᵛᵛwa zíkawēle zéu lán pèleawa.
 Lá má kúrnᵛ,
 aa zíká, aai sᵛdeᵛ fu.

⁶ Má Yudaᵛ gba gbāa,
 má Yosefu buiᵛ suaba,
 mí suᵛnᵛ ní pá ziu,
 ké má ní wēna vᵛi yáí.
 Aaᵛ de lá mi ní vᵛiaa yāaowa,
 asa má mēmaa Dii ní Lua,
 má yāmamá.

⁷ Eflaiᵛ buiᵛ gᵛ negᵛᵛnaᵛ ᵛ,
 an pᵛ ᵛ na lán vᵛē zᵛlemáwa.
 An néᵛ e, aai pᵛnake,
 an pᵛ a ke na Diiwa.

⁸ Má swe péñzi, mí ní kãaa,

* **10:2** Mat 9.36 † **10:4** Isa 28.16, Efe 2.20 ‡ **10:4** Isa 22.23

má n̄ boε, aaiɔ dasi lán yāawa.

⁹ Baa tó ma n̄ fáaa buiɔ guu,
ma yá aɔ dɔ́ngu za bùsu zàzàɔue.
Ampio n̄ n̄ néɔ aao kuε, aai su.

¹⁰ Má n̄ bɔ Egipi bùsuu mà suńɔ,
má n̄ káaa Asili bùsuu,
mí suńɔ Galada bùsuu n̄ Libāo.
Gu a mómáo.

¹¹ Aa bua Egipi ísiawa,
aa a ikooaɔ fu,
Niili ísiɔ ba.
Asiliɔ wala a kpáε,
Egipiɔ iko a láa.

¹² Ma Dii Zigɔde ma m̄,
ma gbéɔ gbāa'e ma kíi,
aaiɔ temazi.

11

¹ Libā bùsu, zeWē,
té i kũ n̄ sedε líɔwa.

² P̄liɔ ɔɔɔ, asa sedε líɔ lèlεε,
gawidepiɔ ɔ̀ɔkpàε.

Basana bùsu gialio búbuape,
asa líkpe sisipi kwèε.

³ Sādānaɔ búbua dɔ,
asa an dádākeki maɔ ɔ̀ɔkpàε.

N̄ɔmusuɔ wiidɔ,
asa Yuudē dào kàalεε.

Sadān maa n̄ sādān bεεsaideo

⁴ Dii ma Lua òmεε màɔ sã p̄ɔ de wà n̄ kòlokpaɔ
dá, ⁵ asa an lunaɔ i n̄ kòlokpaε, w̄li n̄ tàae eo. An
yīanaɔ s̄ɔ aai me wa sáaukè n̄ Diio, asa wa ɔda lè
wá kũ. An dānapiɔ lí n̄ wegwao. ⁶ Dii m̄ á dúnia

gbéto to we bo, á ní baade kpakṣae, á ní na ní kíáone ní ɔzié. Aa dúnia wíwi, mé á gbēe bo ní ɔzió. ⁷ Ǿ ma sã pɔ de wà ní kòlokpao dà, atēsa a yèesaide. Ǿ ma gopana sè mèn pla, ma tɔkpáné. Ado tón Nandiio, ado sɔ Naakṓwa, ɔ mále sãpiɔ dàò.

⁸ Mo doũ guu ma sãdãnao dè àaṣ. Ma são ye ma gíyãio, ɔ ma fumá. ⁹ Má ò sãone má ní dá bo, a pɔ pɔ lé gaɔ ga, a pɔ pɔ lé kaaleɔ kaale, a pɔ pɔ gṣɔ kɔ só. ¹⁰ Ǿ ma a gopana pɔ mi me Nandiio sè má zḗe, ma ledou pɔ má kè ní bui píio gbò. ¹¹ Ledoupi gboogɔpi, ɔ sã yèesaide pɔ lé ma gwao dḥ sa ké yápi bò Dii kíie. ¹² Má ò sãone, tó à kèné maa, aa ma asea kpa. Tó màan sɔo, aa ní pɔ kũ. Ǿ aa fiabòmee ánuusu ɔwatē baakwi.* ¹³ Dii òmee mà ɔa pɔ aa díle ma lua ɔa de beaopi zu oobona, ɔ ma ánuusu ɔwatē baakwipi sè má zù oobona Dii kpéu.† ¹⁴ Ǿ ma a gopana plaade pɔ mi me Naakṓwa sè má zḗe, ma gbēke pɔ Yudaɔ ní Isailio ví ní kṣo gbò.

¹⁵ Ǿ Dii òmee mà gē sãdãn beesaide pɔkasaɔu sa, ¹⁶ asa á sãdãna díle ní bùsuu, ao sã pɔ lé kaaleɔ fãn vío, a a pɔ pɔ fãaaɔ weleɔ, a eseke a pɔ pɔ kè'laone, a a pɔ pɔ gbãa gwao. A sã mekpaaɔ swe wolo, i ní só. ¹⁷ Waiyoo sãdãn beesaide pɔ ì pãkpa sãzi!

Wa aà lé ní fẽndao a ɔplaa gãsí ní a ɔplaa wéowa, aà gãsípi i imi víoo, aà wépi i na féu.

12

Dii Yelusaleu bo a bui pii ɔzi

* **11:12** Mat 26.15 † **11:13** Mat 27.9-10

¹ Yá pò Dii ò Isailiò yá musun ke. Dii pò musu kpàlè à toolè kàlè mé ì nisína íkasa gbēnazína guu mē: ² Gwa! Má Yelusaleū ke lán toona pò a í a bui pò liaaiò tàlaatalaabowa. Aa koezō Yelusaleūzi n Yuda bùsuo pfi. ³ Goo bee tó dúnia bui pfi koezōi màa, má Yelusaleū ke bui piiē gbēsi pò wa fō deeo ũ. Gbē pò lé wēlè yōwà pii, a aà woloē nài. ⁴ Goo bee má tó sō pii bílikē gékfiwa, mí íana zī n dikpenaowa. Ma Dii máme má ò. Ma wéō wēa Yudaō yá musu, má buipalēō sōō vīakūné. ⁵ Yudaō kíaō i o n sō guu, Yelusaleūdeō gbāa, ké Dii Zīgōde de n Lua ũ yái.

⁶ Goo bee má tó Yudaō kíaō gō lán kina té pò ká yàa gbáúwa, lán sēte pò solò áwauwa. Aa gbē pò liaanzio sāsā opla n zεεo, Yelusaleū ió kálèa a gbeyu Yelusaleū ũ. ⁷ Ma Dii má Yuda wélēō bō káau, ké Davidi buio gawi n Yelusaleūdeō pò su aō de Yuda kíniò pòao. ⁸ Goo bee ma Dii má oku Yelusaleūdeōla. Goo bee an gbagalenaō gbāa'e lán Davidiwa, Davidi buio sō aa gbāa'e lán Luawa, lán Dii Malaika pò dōaaanéwa. ⁹ Goo bee má ze n gbē pò mò lélei Yelusaleūwaō kaalēao.

Yudaō ɛa sua Diiwa

¹⁰ Má a Nisína pisi Davidi buio n Yelusaleūdeōwa pii, aai ma gbēke dō, aai wabikēa, aai gbē pò aa aà zō aa aà dè gwa.* Aa búbuape aà yá musu† lá wī pe né mēndona gaa yá musuwa. Aa wēnakēè lá wī ke nēgōē sēia gaa yá musuwa. ¹¹ Goo bee Yelusaleūdeō búbuapea aō de lán búbuwa pò wa pè Adadalimō Megido gusalalauwa. ¹² Būsudeō búbuape fáani

* **12:10** Zāa 19.37, Zia 1.7 † **12:10** Mat 24.30, Zia 1.7

ń fáanio, Davidi buiò ńtēē, an nɔɔo ńtēē, Natā buiò ńtēē, an nɔɔo ńtēē, ¹³ Levii buiò ńtēē, an nɔɔo ńtēē, Simēi buiò ńtēē, an nɔɔo ńtēē, ¹⁴ ń bui k̄niò ńtētēē, an nɔɔo ńtētēē lɔ.

13

¹ Goo bee nibɔna a wē Davidi buiɔne ń Yelusaleũdeɔ p̄ii duunawoloama ń gbābɔanéo yáí. ² Goo bee má táaɔ tó bāde ń b̄usuu, aɔ dɔ gbēegu lɔ. Ma Dii Zigōde máme má ò. Má ānabi egenaɔ midē ń b̄usuu ń welena pó lé ń gba léɔ. ³ Tó gbé ḡí lé ānabikeke, aà de ń aà da'iao oè à làawàn we, asa à etò ń ma tóo. Tó àlē ānabikeke, aà de ń aà da'iaopiò mé aa aà zō aa de. ⁴ Goo bee wí a ānabi p̄ii kú yá pó aale e oa yá musu. Aa ānabike pókā ula da aa gbéɔ sásāò lɔ. ⁵ A me ānabin a ũo, zōen a ũ, ále buake za a negoo. ⁶ Tó wà aà là: Bó ia mé tēte n ɔɔwa s̄s̄? A me: E'e! Ma ke'ia ma gbéɔ bee.

⁷ Ma Dii Zigōde ma mē:

Fēnda, fēle ń ma sādānao,
gō pó de ma gbēdo ũpi.

Sādānapi lé, s̄aɔ i fáaa,*

mí oia an gbé kpeenaɔzi.

⁸ Wa b̄usudeɔ lēe pla le wà ń dede,

lēe do i gō a guu.

Ma Dii máme má ò.

⁹ Má lēe dopi baasa ń téo

lán ánusu baasaawa,

má ń maa legwa,

lá w̄i vua maa legwawa.

Aa ma sísi, mí wemá.

* **13:7** Mat 26.31, Maa 14.27

Má mené ma gbéṣ, aai omεε Dii ní Lua.

14

Zì gbεzā ní Dii mṣao

¹ Gwa, Dii gṣṣ lé mṣ, wa á pṣṣ síwá, wi kpaalekṣε á wáa. ² A bui pii kāaa Yelusaleūzi aa zíkáánṣ, aai wélepi sí. Aa kpéṣ yṣε aa kusi nṣṣowa. Wa tá ní wélepideṣ lee doo zízṣṣ ũ, āma wa ní kṣni pṣ gṣṣ bole wélepi guu. ³ Dii a mṣ zíkai ní buipṣṣ, lá ì ke yāa zíkagṣṣwae. ⁴ Gṣṣ bee Dii a gbápele Kùkpe sṣsṣ misonaa Yelusaleū gukpe oi. Sṣsṣipi a paa pla sea gukpe e be'ae, a guzule aṣ zṣṣ maamaae. Sṣsṣipi kpεdo a ta gugbāntoo oi, ado sṣ geṣmidṣkṣi oi. ⁵ A bàale ta sṣsṣipiṣ guzuleu, asa guzulepi a ge pe Aseliwae. A bàale lá á deziṣ bàalè tṣṣle lualuae Yudaṣ kí Uzia gṣṣowa, Dii ma Lua i mṣ ní a gbé pṣ an kua adoaṣ sānu.

⁶ Gṣṣ bee gupua aṣ kuo, sema gunie ní loughεo. ⁷ Gṣṣopi aṣ adoa, fāanε ge gwāasina aṣ kuo. Dii mé gṣṣopi dṣ. Tó oosi kè, gu a pu.

⁸ Gṣṣ bee í wēnide* a bṣ Yelusaleū à bàale, a kṣni i ta gukpe oi Isida Wisideu, a kṣni i ta be'ae oi ísiau sae ní buziεo pii. ⁹ Dii mé aṣ de dúnia pii Kía ũ. Gṣṣ bee ṣme aṣ Dii ũ ado, àà tṣ mé aṣ ku ado. ¹⁰ Bùsupi pii a gṣ gusalala ũε, sea za Gεba pṣ kú Yelusaleū gugbāntoo oi e Limṣ pṣ kú a geṣmidṣkṣi oi. Ama Yelusaleū aṣ kálea a gbεu musumusue, sea za Bēyāmeε bíibṣleu e Bíibṣle Séia ní Gola Bíibṣleo, sea za Ananeli bíi lesṣi e kí vεεfṣkṣi. ¹¹ Waṣ ku

* 14:8 Eze 47.1, Zāa 7.38, Zia 22.1

a guue, wa wíwi bau lo. Yelusaleũdepio aao ku dɔdɔae.†

¹² Gagyã pɔ Dii a ka bui pɔ aa lɛlɛ Yelusaleũwaogun ke: An me a yaikɛ goɔ pɔ aa sia. An wɛ a yaikɛ a tɔɔnau, an lɛna a yaikɛ n lɛu.

¹³ Goɔ bee Dii a to gili gɛngu maamaa, aa kɔ kúkũ kɔ ɔpizi, aai liaa n kɔo. ¹⁴ Yudaɔ zika Yelusaleũ mpɛi, aa zible bui pɔ liaanzɔwa, aai n aizee naaa, vua n anusuo n pɔkasaɔ kɛ zai. ¹⁵ Gagyãpi a ka sɔɔgu lo n sɔbaonaɔ n yiongoɔ n zaaɪnaɔ n pɔtuo pɔ kú gbɛpio bɔouɔ pii.

¹⁶ Bui pɔ mɔ lɛlɛ Yelusaleũwapiɔ, an gbɛ pɔ gɔɔ aao gé we wɛ n wɛo kúlei Kí Dii Zigɔdeee, aai Lákpɛɔa dikpɛke. ¹⁷ Tó dúnia buie i gé Yelusaleũ kúlei Kí Dii Zigɔdepieo, lou a manéo. ¹⁸ Tó Egipi buio i gé dikpɛpi keio, lou a manéo, mé Dii a gagyã pɔ i ka bui pɔ i gé dikpɛpi keioɔgu kángue. ¹⁹ Ia pɔ a da Egipiɔwa n bui pɔ i gé dikpɛpi keioɔwan we. ²⁰ Goɔ bee wa kɛ sɔ́ ánanaɔwa: Dii pɔ. Dii kpɛ daaɔ aao sáa n sa'okii taɔe. ²¹ Oo pɔ kú Yelusaleũ n Yuda bɔsuoɔ gɔ Dii Zigɔde pɔ ũ piiɛ. Gbɛ pɔ aa mɔ sa'oiɔ se aa nɔɔ fùukɛɔ. Goɔ bee laatana aɔ ku Dii Zigɔde kpɛu lo.

† 14:11 Zia 21.3-4

Bibeli Luayátaalá

The Holy Bible in the Boko language spoken in Benin and Nigeria

copyright © 2010 SIM International

Language: Boko

Translation by: SIM International

Boko Bibeli Luayátaala

This translation, published by the SIM au Benin, was published in 2010.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at ECWA/SIM H.Q., P.M.B. 2009, Jos, Plateau State, NIGERIA.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

ffb0f4b3-18b7-564f-bd5d-307e9e532fb9